

*Ljiljana Božić**

Ivan-Damir Anić, Željko Lovrinčević, Edo Rajh, Ivan Teodorović (ur.):

**EKONOMSKI ASPEKTI RAZVITKA INDUSTRIJE
TEKSTILA I ODJEĆE U REPUBLICI HRVATSKOJ
EKONOMSKI INSTITUT, ZAGREB, 2008., STR. 319.
ISBN 978-953-6030-36-1**

U izdanju Ekonomskog instituta, Zagreb objavljena je znanstvena monografija pod naslovom “Ekonomski aspekti razvitka industrije tekstila i odjeće u Republici Hrvatskoj“ koje su autori skupina znanstvenika Ekonomskog instituta, Zagreb. U ovoj knjizi autori s različitih stajališta sagledaju stanje i probleme s kojima se industrija tekstila i odjeće u Hrvatskoj suočava. Usredotočenost knjige isključivo na industriju tekstila i odjeće čini monografiju jedinstvenom u hrvatskoj znanstvenoj literaturi.

Industrija tekstila i odjeće kao grana prerađivačke industrije primjer je industrije koja na globalnoj razini prolazi kroz brojne promjene. Industrija tekstila i odjeće u Hrvatskoj suočena je s potrebom obavljanja brojnih prilagodbi, kako onih koje karakteriziraju općenito suvremenu industriju tekstila, tako i onih specifičnih za hrvatsko gospodarstvo. Proces pridruživanja Hrvatske Europskoj Uniji pred ovu industriju postavlja dodatne izazove. Imajući u vidu izazove koji stoje pred industrijom tekstila i odjeće, autori su analizirali stanje, trendove i perspektive razvitka te industrije, i to u kontekstu pridruživanja Hrvatske Europskoj Uniji.

* Ljiljana Božić, mr. sc., asistentica na Ekonomskom institutu, Zagreb (e-mail: ljbozic@eizg.hr).

Prikaz primljen 27.10.2008.

Uzevši u obzir osnovne postavke ekonomske teorije, monografija obrađuje izazove s kojima se industrija tekstila i odjeće u Hrvatskoj suočava i mogućnosti koje ima za razvijanje u budućnosti. Ono što je osobit znanstveni doprinos jest empirijska analiza industrije tekstila i odjeće zasnovana na primarnim i sekundarnim podacima. Analizu određenih područja autori zasnivaju na podacima prikupljenima anketnim istraživanjem i intervjuima u poduzećima koja se bave proizvodnjom tekstilnih proizvoda i odjeće. Time je dana nova dimenzija sagledanju uzroka sadašnjega stanja, ali je i omogućena empirijska podloga za procjenu perspektiva razvitka u budućnosti.

Osnovna je ideja ove knjige to da je razvitak industrije tekstila i odjeće u postojećem okruženju moguće ostvariti restrukturiranjem i tržišnim repositioniranjem. U 14 poglavlja autori analiziraju, obrazlažu i predlažu načine na koje je to moguće ostvariti. Tematski, četrnaest poglavlja pokrivaju postojeće stanje i dosadašnje trendove razvitka, jednako kao i perspektive razvijanja te industrije u budućnosti i ključna strateška opredjeljenja.

U prvome poglavlju pod naslovom "Obilježja razvitka industrije u tijeku tranzicije" autori se bave procesom tranzicije, analizirajući njegovu logiku, očekivanja i rezultate. Isto se tako, definira pojam industrijske politike i pozicionira se prerađivačka industrija. Posebna je pozornost u tome poglavlju posvećena strukturnim promjenama i problemima industrijske proizvodnje u Hrvatskoj.

U drugom se poglavlju, naslovljenome "Strukturne prilagodbe industrije tekstila i odjeće u Europskoj Uniji" razmatra utjecaj okružja na strukturno prilagođivanje, na strategije koje se primjenjuju u poslovanju, na čimbenike konkurentne prednosti i na ulogu države u razvitku industrije tekstila i odjeće u EU. U tome poglavlju autori također propituju postojanje razlika u razvojnim strategijama u starim i novim članicama EU.

U poglavlju "Obilježja i strukturne promjene u industriji tekstila i odjeće u Hrvatskoj" analiziraju se promjene i kretanja u strukturi broja poduzeća, u strukturi proizvodnje, u cijenama, u zaposlenosti, plaćama i u proizvodnosti rada. Analizom je obuhvaćeno razdoblje od godine 2000. do 2005.

U četvrtome poglavlju pod naslovom "Mikroekonomska analiza industrije tekstila i odjeće u Hrvatskoj" analizirane su strukturne značajke i učinkovitost poslovanja industrije tekstila i odjeće u razdoblju od godine 2002. do 2006. Četvrto poglavlje prati i statistički dodatak na kraju knjige, tj. u petnaestom poglavlju.

U poglavlju "Konkurentsko okruženje, konkurentna pozicija i izvori konkurentnosti u industriji tekstila i odjeće u Hrvatskoj" autori traže odgovore na pitanja koja se odnose na obilježja industrije tekstila i odjeće u Hrvatskoj, na značenja konkurencije u tome sektoru, na relativne konkurentne pozicije hrvatske industrije tekstila i odjeće, na konkurentne prednosti i na perspektive budućega razvitka analizirane industrije u Hrvatskoj.

U šestome poglavlju koje nosi naslov "Analiza tržišnih čimbenika poslovanja hrvatskih proizvođača tekstila i odjeće" ocijenjena je tržišna pozicija proizvođača i analizirano je relativno značenje tržišnih čimbenika za postizanje konkurentske prednosti.

Sedmo je poglavlje posvećeno analizi potražnje, zadovoljstva i lojalnosti marki u industriji tekstila i odjeće u Hrvatskoj. Na osnovi podataka prikupljenih anketnim istraživanjem identificirani su čimbenici kupnje tekstilnih i odjevnih proizvoda i zadovoljstvo i lojalnost marki. To je poglavlje osobito značajno za one koji moraju donositi poslovne odluke u poduzećima koja se bave proizvodnjom tekstila i odjevnih predmeta.

U osmome poglavlju pod naslovom "Analiza konkurentske pozicije hrvatske industrije tekstila i odjeće u vanjskotrgovinskoj razmjeni" analiziraju se uvoz i izvoz proizvoda i konkurentske prednosti industrije tekstila. Kvantitativna analiza međunarodne razmjene u tekstilnoj industriji obuhvaća analizu disperzije i koncentracije, analizu komparativnih prednosti, analizu specijalizacije u intra-industrijskoj razmjeni, analizu horizontalne i vertikalne specijalizacije, analizu udjela vlastite robne marke u izvozu, analizu izvoznih očekivanja i analizu strukture uvoza sirovina i materijala.

Uvažavajući rezultate istraživanja u osmom poglavlju, u devetome su poglavlju analizirane perspektive razvitka industrije tekstila i odjevnih predmeta na međunarodnome tržištu. Perspektive razvitka analizirane su u kontekstu globalizacije i uključivanja Hrvatske u međunarodne integracije.

U desetome su poglavlju sažete snage, slabosti, prilike za razvitak hrvatske industrije tekstila i odjeće i prijetnje tome razvitku. Po uzoru na brojne primjere iz znanstvene i stručne literature u kojima se na taj način pristupa analizi u raznim djelatnostima, autori su analizirali čimbenike unutarnjeg i vanjskog okruženja i na osnovi toga izradili SWOT analizu.

Jedanaesto poglavlje koje nosi naslov "Gospodarski rast, konvergencija i položaj industrije tekstila i odjeće u međunarodnoj razmjeni" bavi se značajkama procesa konvergencije i sadrži projekcije kretanja gospodarskoga rasta do godine 2015.

Projekcija rasta industrije tekstila i odjeće do godine 2015. sadržana je u dvanaestome poglavlju. U tome je poglavlju iznesen i alternativni scenarij razvitka te industrije koji kao osnovnu pretpostavku uzima aktivan pristup osmišljavanju strategije razvitka.

Vodeći računa o rezultatima empirijskih istraživanja iznesenima u prethodnim poglavljima monografije, u trinaestome poglavlju pod naslovom "Strategijska mapa hrvatske industrije tekstila i odjeće" definirane su odrednice tržišnog repozicioniranja te industrije. Metodološki se autori u definiranju odrednica repozicioniranja oslanjaju na metodologiju izrade strategijskih mapa.

U četrnaestome su poglavlju razrađena ključna strateška opredjeljenja hrvatske industrije tekstila i odjeće. Ističe se postojanje, kako mikroekonomskih, tako i makroekonomskih problema u toj industriji, pa se sukladno tome upozorava na potrebu uključivanja države u definiranje i provedbu strategije razvitka.

Pregled sadržaja po poglavljima upućuje da se radi o cjelovitom pristupu analizi industrije tekstila i odjeće koji uključuje makroekonomske i mikroekonomske aspekte i sagledanje perspektiva daljega razvitka. Zbog toga, osim za akademsku zajednicu, znanstvena monografija istraživača Ekonomskog instituta, Zagreb ima veliko značenje za poslovnu zajednicu i za nositelje industrijske politike u Republici Hrvatskoj. Ona pruža cjelovit uvid u hrvatsku industriju tekstila i odjeće i kao takva može poslužiti onima koji donose odluke u poduzećima koja se bave proizvodnjom tekstila i odjeće, i pomoći im u rješavanju problema s kojima se suočavaju u svakodnevnom poslovanju. Monografija isto tako pruža izvrsnu podlogu za donošenje industrijske politike, pa tako može mnogo pomoći nositeljima industrijske politike prilikom donošenja i provođenja te politike.